

Mohou se antidepresiva zneužívat?

MUDr. Ronald MAREK

AT konference 2025

Může se antidepressiva zneužívat?

Antidepressiva (AD) obecně jsou považována za léky nevyvolávající závislost.

Často pomáhají léčit úzkostné a depresivní stavy spojené s užíváním návykových látek (např. dobrý efekt u některých kvartální alkoholiků)

Závislostní potenciál antidepressiv byl dlouhodobě odmítán, ale opakovaně byl popsáno zneužívání tricyklických antidepressiv u pacientů podstupující ambulantní léčbu pro zneužívání alkoholu.

Riziko je především zneužívání sedativních účinků antidepressiv

Varovné příznaky zneužívání léků

---

1. zvýšené užívání léku, časté návštěvy u lékaře.
2. zvyšující se tolerance
3. změny nálad (přecitlivělost, agresivita)
4. špatná koncentrace pozornosti
5. změna povahy – odkládání povinností
6. sociální izolace
7. nepřestávající užívání léku přestože pominul důvod k jeho užívání
8. změna denních zvyklostí
9. shánění receptů u různých lékařů, na internetu

Může se antidepressiva zneužívat?

Meta-analýza Haddad našel pouze 21 kazuistiky týkající se závislosti na AD
16 z nich zahrnovala tranylcipromin (Parnate) nebo amineptin (Survector v ČR
nedostupný) u nichž závislost byla vysvětlována jejich dopaminergním
stimulujícím účinkem.

Některé průzkumy ukazují, že tianeptin (Coaxil) může vykazovat narkotické
účinky, které by mohly zvýšit jeho potenciál zneužití.

Tianeptin (Coaxil)

- Tianeptin má specifický účinok na serotonínovú neurotransmisiu. Na rozdiel od ostatných antidepresív facilituje spätné vychytávanie serotonínu. Navyše reguluje neuroplasticitu neboli schopnosť mozku meniť sa a reorganizovať sa v reakcii na zkušenosť tým, že ovplyvňuje glutamátový systém v mozku.
- Tianeptin má tricyklickú štruktúru, i keď teda chemicky patrí ke klasickým tricyklickým antidepresívum, profil jeho účinku sa od nich natolik líši, že k nim není prirázován.
- Doporučován při depresích provázajících závislost na alkoholu.

Tianeptin (Coaxil)

- Účinky tianeptinu na systémy odměn v mozku a jeho interakce s opioidními receptory jsou dva potenciální přispěvatelé k jeho potenciálu závislosti.
- Tianeptin může například ve vysokých dávkách vyvolat euforické nálady nebo jiné psychoaktivní účinky, které by mohly podnítit zneužívání, zejména u jedinců, kteří mají pozadí poznamenané problémy se zneužíváním návykových látek nebo kteří tyto dopady vyhledávají.

Kazuistika magistr farmacie

Pacient r.1980, léčený pro polymorfní závislost s preferencí opiáty, BZD, alkoholu.

Rodinná zátěž – otec matky zemřel jako neléčený etylik, matka úzkostná

Somaticky: ve 3letech operace kryptorchismu, epi záchvaty po vysazení BZD, první 3/2005 volána RZP, den hospitalizován na neurologii. Dohromady asi 5x záchvaty, poslední 2/2006

Kazuistika magistr farmacie

Vyrůstal v úplné rodině s o 6,5roku starším bratrem, otec matce krátkodobě nevěrný, měli spíše formální vztah, otec v dospělosti pac. obviněn ze zneužívání dětí (byl ve vazbě, dostal podmínku, otec sexuolog.ochranná léčba), což pacient těžko nesl.

Absolvent střední zdravotní školy obor laborant a farmaceutické univerzity, krátce v lékárně, poté dlouhodobě jako vývojový pracovník v laboratoři

Kazuistika magistr farmacie

---

nikotin od 15let. alkohol od 14letech, pak nárazově organická rozpouštědla (chloroform, rajský plyn) THC od 16let denně později mu zhoršovala anxiету.

v 16letech stimulancia a opiáty experimenty s kodeinem tbl. a efedrinem, od 19let začal brát pervitin snif a MDMA.

od 20let opiáty pravidelně odvar z makovic, heroin, kombinace s pervitinem na dojezdu BZD (neurolept, diazepam...) od 21letech iv.aplikace. Preferoval kodein a tramal, který bral až několik gramů denně.

Kazuistika magistr farmacie

Od r.2006 v naší AT ordinaci po ústavní léčbě v PN Nechanicích, užíval antidepressiva (moklebemid, poté trazadon), docházel na terapie.

2007 recidiva abusu. detox PLČ Brno 14dní, PL Jihlava 3měsíce, TK White light 7měsíců, následně doléčování DC Brno

2013 recidiva abusus alkoholu, BZD a několikrát pentobarbital inj. od r.2014 opět naší AT medikace trazadon 75mg + sertralin 100mg tbl.

2015 svatba, bydlí s manželkou a dvěma dětmi v pronajatém bytě.

Kazuistika magistr farmacie

- 3/2016 Na internetu (kazuistika abusus tianeptinu z psychiatrie pro praxi) zjistil, že tianeptin při vyšších dávkách působí na opiátové receptory, našel doma 1 balení coaxilu po manželce. Zpočátku bral denně 20tbl., pak 40tbl., po 14 dnech bral už 200tbl. Denně po dobu čtyř týdnů (prášky si psal na objednávky v lékárně, kde si přivydělával od ledna 2016, tehdy se zlevnilo balení Coaxilu z 400kč na 70kč). Kolegyně v lékárně přišla na to že je zvýšený odběr coaxilu a přišla na něho, tak na něho uhodila co s tím coaxilem dělá, slíbil že s tím něco provede.

Kazuistika magistr farmacie

- Po náhlém vysazení odvykací stav „strašně jsem zvracel, průjem, potil jsem strach, že se bláznil“, zavolał si na detox, kde mu dali termín až za dva dny, tak si sehnal ještě kodein a diazepam, aby to „přečkal“
- přijel na detox PN Brno autem, odkud ho po udání denní dávky coaxilu poslali ho na internu, kde po 1/2dni vyšetřování poslali zpět do PN Brno
- První týden dostával dávky diazepamu až 100mg denně, vůbec neměl pocit úlevy „sejmulo mě to jen na hodinu“ diazepam byl vysazený až po 14dnech.

Kazuistika magistr farmacie

- Po 2týdnech byl přeložený na odd.4 pro chronické uživatele „bylo to tam hrozný, vůbec se tam nepracovalo s lidma, nějaký cigán Kováč tam nabízel drogy – heroin, trávu, rivotril...chlapy tam chlastaly, dost se tam kradlo“ po měsíci odešel na reverz „manželka naléhala, že to doma nezvládala, ale necítil jsem se dobře.
- Po propuštění si vzal neplacené volno, chodil na dlouhé procházky, posiloval, chodil do sauny „snažil jsem se to zlomit“ domluvil si individuální terapie, trvalo další měsíc než se mu ulevilo.

Kazuistika magistr farmacie

- K užívání tianeptinu se už nevrátil, měl však další recidivy abusu BZD, zolpidemu
- V r.2017 absolvoval další 3měsíční ústavní léčbu závislosti, od té doby abstínuje od drog a návykových léků
- V 1/2021 měl 3denní tah pití destilátů, manželka ho nechala odvést na záchytku, bratr ho odvezl k rodičů, kde mu pomohla fyzická práce.
- Aktuální medikace tritico 75mg, sertralin 100mg tbl.

Děkuji za pozornost !

MUDr. Ronald MAREK

Psychiatrická AT ambulance

Společnost podané ruce ops.

